

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

Núm. 1.302

Dimarts, 1 de novembre del 2016

SUMARI

- 1 Joan Bosch ▶ Un tast de català d'Elna (1): les fórmules de salutació
- 2 Eugeni S. Reig ▶ El valencià de sempre: en caixcarra
- 3 Sebastià Alzamora ▶ Joan Veny, jornaler 'honoris causa'
- 4 Marta Rojals ▶ “En què puc ajudar-li?”
- 5 David Paloma ▶ Josep Ruaix: unitat, personalitat i dignitat
- 6 J. Leonardo Giménez ▶ Baquinada, tamborinada, bocinada i bocí
- 7 Núria Puyuelo ▶ El 'burquini'
- 8 Teresa Tort ▶ Tovot
- 9 Pau Vidal ▶ El catanyol es cura
- 10 Vint-i-cinc anys de *Llengua Nacional*
- 11 Llengua Nacional ▶ Índex del núm. 96, III trimestre del 2016
- 12 Reminiscències ▶ “Bon dia tenga”, per Carme Riera
- 13 Enllaços i convocatòries

InfoMigjorn és un butlletí setmanal que distribueix missatges informatius relacionats amb la llengua catalana.

Elaborat i distribuït per la Xarxa de Mots

Subscripcions: <http://migjorn.cat/alta.php> Adreça de contacte: infomigjorn@migjorn.cat   @InfoMigjorn

1 Un tast de català d'Elna (1): les fórmules de salutació

Joan Bosch

Introducció

Vaig néixer a Perpinyà l'any 1963, a la clínica «La Rossellonesa» (un nom predestinat, fa*?) i vaig tenir la sort de fer el meu primer vagit al si d'una família pagesa d'[Elna](#) que encara havia conservat ben viu el vernacle il·liberenc*. Mon pare parlava un català deliciós. Nat el 1925 en un mas a dos quilòmetres del vilatge, no havia tingut cap contacte amb la llengua francesa fins a sis anys, és a dir, fins al seu primer any d'escola. Avui, malauradament, em raca de constatar que aqueixa llengua pairal (que no era exclusiva de mon pare, sinó comuna a tots els contemporanis dels encontorns) hagi desaparegut dels carrers d'Elna i fins i tot dels llocs del departament on birbilleja encara una centella de catalanitat. I és una veritable pena que aquest patrimoni immaterial que hem deixat perdre no pugui servir més d'exemple a les joves generacions deleroses de recuperar el parlar de llurs avantpassats.

Fou arran d'aquesta trista constatació que va sorgir la idea mestra d'aquesta sèrie d'articles que avui comença a **InfoMigjorn**: mirar de fer reviscolar a les terres del nord paraules i expressions oblidades i fer descobrir a les terres del sud una altra manera ben genuïna i patrimonial de parlar català.

I dic "català" i no pas "rossellonès", denominació reductora i esbiaixada que mai no ha fet part del nostre vocabulari. Si bé sem* conscients que parlem una variant dialectal que els estudiosos denominen "català septentrional", entre nosaltres mai no hem dit que parlàvem "rossellonès". Déu no'n guard! Això, són els forasters o els lingüistes moderns que ho diuen!

Com a prova, us aconselli de fer una llambregada als diccionaris, bo i prenent com a referència el *Diccionari català-valencià-balear* perquè és exempt de modernismes i castellanismes recents:

[Diccionari català-valencià-balear](#):

rossellonès

m. i f. i adj. Nadiu o propi del Rosselló.

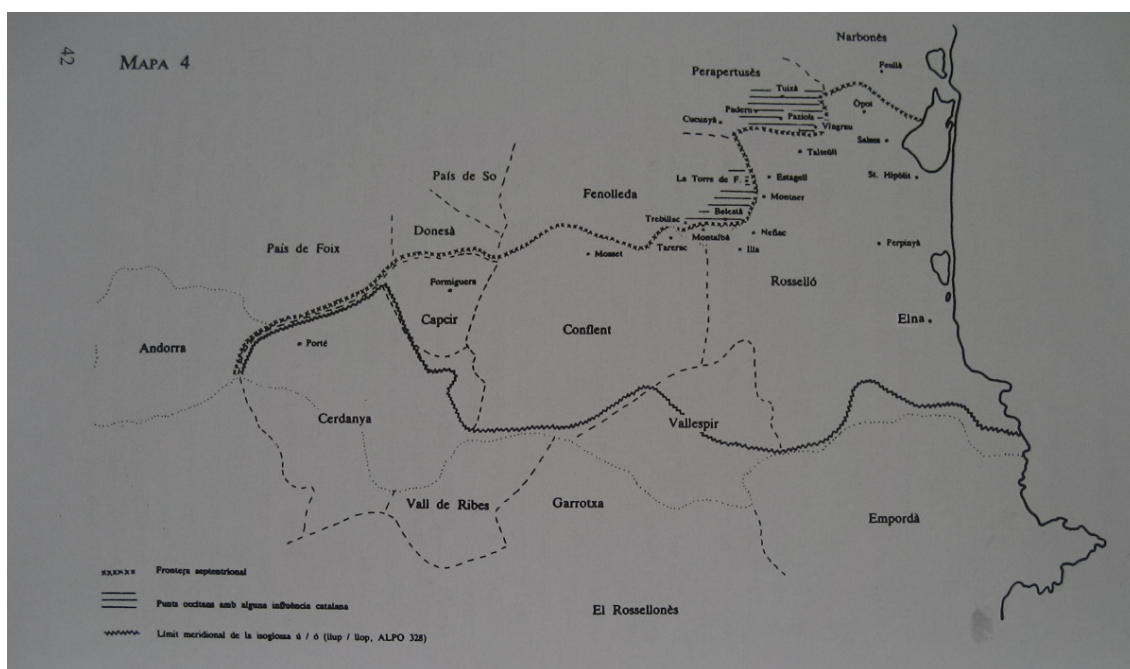
[Gran Diccionari de la Llengua Catalana](#):

rossellonès

1 *adj i m i f* Del Rosselló (Catalunya del Nord) o del rossellonès (dialecte).

2 *m* LING Dialecte oriental del català parlat a la Catalunya del Nord.

Per acabar aquesta introducció, també convé precisar que en els meus articles no hi trobareu mai l'estudi acurat i exhaustiu d'un tema particular, cosa que seria fora de l'abast de les meues migrades competències (recordeu-vos que vaig fer tots els estudis a l'escola francesa, en llengua francesa, que no tinc cap diploma de català i que visc i treballi tot l'any en un ambient totalment francòfon). Tampoc cap dels meus escrits no tractarà del català septentrional de manera científica com ho fa [l'excel·lent article de la Viquipèdia](#). La meua manera de procedir serà més prosaica, empírica i natural. Es basarà en la meua experiència personal, en lectures diverses i, sobretot, en converses sentides a Elna quan eri* mainatge.

El català septentrional segons Joan Veny, *Els parlars catalans (Síntesi de dialectologia)* (Palma: Moll, 2002, 13a edició), pàg. 42. [Cliqueu aquí per ampliar la carta.](#)

Avui, començarem per les salutacions.

Primera característica notable, a Elna mai no diem “hola” (interjecció d’origen àrab, manllevada al castellà). De manera informal, nosaltres, diem “salut” o “adiu” (un “adéu” que ens ve d’Occitània i que fem servir, indistintament, en arribar o en partir).

—Adiu, Pere! Com anem?

—Anem fent...

—La setmana entrant vindràs a sopar a casa... Ara, me’n cal anar de seguit. Adiu, i que tot te vagi bé.

—Salut i pau, amic!

Ara, com que les llengües tendeixen a l'economia, les nostres salutacions més usuals es redueixen a “ep” i “iu” (contracció d'*adiu*) en la parla col·loquial. Habitualment, són els homes que diuen “ep” i les dones que diuen “iu”.

—Iu! Som la Fina! Te destorbis pas... Te deixi el vestit que m'havies demanat darrere la porta i me'n vaig rabent que el meu home m'espera...

En el registre formal, tenim el “Déu vos guard”, principalment quan dues persones es troben, i el “Porteu-vos-hi bé” quan s'acomiaden. “Porteu-vos-hi bé” és, també, la fórmula de comiat convencional que posem al peu d'una lletra.

Benvolgut company,

T'escric, avui, per te donar noves del país.

...

Porta-t'hi bé,

Marc

Una altra expressió de comiat que fem servir en un quadre formal és “endéu-siau” (equivalent estricta d'“adéu-siau”). Ara, li podem rebaixar el nivell afegint-hi “i la companyia” (al·ludint a la companyia dels àngels) quan l'adreçem a amics o companys.

Brava gent, aviat nos tornarem a veure! Endéu-siau i la companyia!

Aquesta mateixa expressió, també, la podem fer servir quan lamentem alguna pèrdua o la fi d'alguna cosa. Mes, en aquest cas, en tenim una altra de més popular: “Adiu Feliu!” (l'expressió completa és: “Adiu Feliu! Si tornes pas, escriu!”).

Adiu Feliu! Les vacances són acabades!

Segona característica notable, a Elna mai no diem “bona tarda”, “bones tardes” o “bones”. Tot això són castellanades incontestables. Nosaltres diem “bon dia” quan encertem* una persona per primera vegada en el dia i “bona nit” quan ens acomiadem i que fa nit o quan, tot simplement, anem a dormir.

—Se me clouen les parpelles. Bona nit a tothom, me'n vaig a jaure.

Ara, no podem dir “bon dia” o “adiu” a un parent més d'un cop al dia. Quan tornem a casa, anunciem la nostra arribada amb un “Arribem!” i la nostra partida amb un “Aré!”.

—Aré, mamà! Me'n vaig a escola.

Tercera característica notable, a Elna, quan ens volem assabentar de l'estat de salut del nostre interlocutor, mai no li diem "Què tal?" que és la manera castellana de fer-ho. Nosaltres li demanem "Com vas?", "Com anem?" o més simpàticament "Com va la bota?", a la qual cosa podem respondre de manera irònica: "Millor que l'espardenya", "Millor que la sabata" o "Fins a mitja pota", si volem mantenir la rima.

—*Ep! Andreu, fa temps que t'havii pas vist? Com va la bota?*

—*Home! Millor que l'espardenya!*

—*I bé, me fa pler de veure que tot rutlla de primera... Aré! Me cal afanyar que se fa tard i vol ploure!*

—*Adiu, manyac! Fes un potó a la teua germana.*

Quarta característica notable, a Elna, quan saludem una persona, mai no li "donem la mà" ni tampoc li "estrenyem la mà". Nosaltres, en senyal d'amistat, li "toquem la mà" i prou.

Abans que no comenci el banquet, el novi va tocar la mà a tots els convidats.*

Glossari

som	Conjugació del verb ésser al present d'indicatiu: jo som / tu ets / ell és / nosaltres sem / vosaltres seu / ells són
fa?	oi?
il-liberenc	D'Elna. Illiberis era el nom que tenia la vila abans que l'emperador Constantí no la bategés "Helenae Castrum" en memòria de la seua mare.
eri	Verb ésser a la primera persona de l'imperfet d'indicatiu.
encertem	trobem
novi, nòvia	Variants de <i>nuvi</i> , <i>núvia</i> manllevades a l'occità <i>nòvi</i> , <i>nòvia</i> .

Sobre "bona tarda" o "bona vesprada", vegeu els articles ["Bon dia i bona nit, però mai bona vesprada"](#), d'Eugeni S. Reig, i ["Bon dia tot el dia"](#), de Gabriel Bibiloni. Vegeu també ["Una gramàtica de truca a l'embut"](#), de Joan D. Bezsonoff, sobre la *Gramàtica del català rossellonès*, de Gemma Gómez Duran (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2016) (*El Temps*, 07/10/2016), i ["D'Òpol a Guardamar \(a la recerca del català genuí de Catalunya Nord\)"](#), d'Eugeni Casanova (*VilaWeb*, 19/10/2016).

2 El valencià de sempre: en caixcarra

Eugeni S. Reig

El valencià de sempre (Alzira: Bromera, 2015), pàg. 262

en caixcarra

Amb el cap descobert. 1) *Tots els seus companys portaven la gorra de l'uniforme i ell anava en caixcarra.* 2) *Si vas tot el dia en caixcarra agarraràs una insolació.*

La grafia *en caixcarra* correspon a la pronúncia real d'aquesta expressió en tots els parlars valencians. La grafia *en cascarra*, més etimològica, és la que usa Enric Valor i Vives en la seua obra literària. Així, en *Temps de batuda* escriu:

Llorenç es cofava amb el capell de palla d'arròs, com un para-sol ample, que s'estilava en la comarca; però jo havia de resistir en cascarra els furiosos raigs del sol que ens abastaven en les clarures.

I en la rondalla "El gegant del Romaní" escriu:

Li semblava –és clar que molt més gran– un d'aquells que es disfressen a les festes d'Alcoi. Només que aquells duien turbant i, en canvi, aquest gegant anava en cascarra i lluïa un cabell negre i espés, tot esburrullat.

Emili Casanova, en la ponència "Les monografies toponímiques de Joan Coromines i l'*Onomasticon Cataloniae*: el cas de la Vall d'Albaida", llegida en el Congrés Internacional de Toponímia i Onomàstica Catalanes celebrat a València l'any 2001, diu: "D'altra banda és valencià corrent *anar en caixcarra* 'sense res al cap, sense barret etc.', çò que sembla revelar un sentit bàsic *cascarra* = 'crani' o cosa així".

També s'empren, amb el mateix significat, les locucions *en piló* i *en xolla*.

En valencià també es diu: en piló, en xolla

La llengua estàndard sol emprar: descobert

En castellà es diu: *en cabellos*

Temps de batuda, d'Enric Valor, publicada originàriament a València el 1983, va ser reeditada per Tàndem el 1991. "El gegant del romaní" apareix al volum 3 de les *Rondalles valencianes* (Picanya: Edicions del Bullent, 1999).

3 Joan Veny, jornaler 'honoris causa'

Sebastià Alzamora

Ara, 12/10/2016

http://www.ara.cat/opinio/Joan-Veny-jornaler-honoris-causa_0_1667833249.html

Absolut encert el de la Universitat de les Illes Balears (UIB) en nomenar doctor *honoris causa* el lingüista Joan Veny i Clar, un dels noms imprescindibles de la filologia catalana, una disciplina que aixeca sempre passions, com hem tornat a constatar recentment amb [la polèmica dels diacrítics](#). Tanmateix Veny, que fa gairebé quaranta anys que és membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, és un home dotat d'una astoradora capacitat de generar consensos, i de fer-ho anant per feina. La lectura del que encara és el seu llibre més conegut i sens dubte ja un clàssic imprescindible en l'estudi del català, *Els parlars catalans*, és més que suficient per desintegrar qualsevol intent de qüestionar la unitat de la llengua (hi ha qui encara s'enroca en aquest estadi preevolutiu) i aprendre tot el que cal sobre dialectologia amb un somriure a la boca i al cervell, perquè Veny, a més d'un filòleg eminent, és un escriptor que sap fer anar amb mestria una prosa fluida, amena i, sovint, si se'm permet l'adjectiu, divertida.

Veny pertany a la més distingida nissaga catalana d'estudiosos de la llengua, amb Pompeu Fabra, Antoni M. Alcover, Francesc de B. Moll, Manuel Sanchis Guarnier, Joan Coromines o Antoni M. Badia i Margarit. Ha estat, doncs, deixeble dels més grans i mestre de mestres, i el seu estil pedagògic s'ha basat en la màxima horaciana del *prodesse et delectare*: per mencionar un exemple, la lectura dels seus treballs sobre ictonímia (que no és res més que l'estudi dels noms dels peixos) és una experiència deliciosa. Com els seus referents, és autor d'una feinada tan rigorosa com incansable.

A banda d'*Els parlars catalans*, són obres de referència obligada títols com *Estudis de geolingüística catalana* o *Introducció a la dialectologia catalana*, la semblança Francesc de B. Moll: *ciència i humanitat* (que en bona mesura es pot llegir també com un autoretrat) i, més recents, *Llengua històrica i llengua estàndard*, *Contacte i contrast de llengües i dialectes* o *De geolingüística i etimologia romànica*. I òbviament cal subratllar el monumental *Atles lingüístic del domini català*, una obra magna impulsada per l'IEC que Veny dirigeix, de la qual ja s'han publicat set dels nou volums previstos, i quatre en la seva versió més divulgativa *Petit atles lingüístic del domini català* (a la xarxa, aldc.espais.iec.cat). Per dir-ho molt breument, l'*Atles* es proposa el noble objectiu de cartografiar una llengua, i si això no és alta poesia, que baixin les muses i ho diguin.

Segurament pensant en els que va conèixer a la seva vila natal de Campos, dilluns, en ser investit doctor *honoris causa* per la UIB (ja ho era per la Universitat de València), Veny es va definir com “un jornal·ler de la llengua”. Una altra imatge molt bella, però si el jornal·ler és el que fa feina per un jornal, gosaria matisar que veig més Veny com un escarader, el que treballa a escarada o a preu fet, és a dir, sense descans i sense permetre’s cap distracció ni defalliment. Excel·lent i sòlid: gràcies, doctor.

Vegeu també [“Joan Veny és investit doctor honoris causa per la UIB” \(dBalears, 10/10/2016\)](#) i Martí Gelabert, [“Joan Veny i Clar critica «les agressions del centralisme» a la llengua en la seva investidura com a Honoris Causa” \(Ara Balears, 10/10/2016\).](#) [Parlament de Joan Veny en l’acte d’investidura com a doctor honoris causa per la UIB](#)

4 “En què puc ajudar-li?”

Marta Rojals

VilaWeb, 03/10/2016

<http://www.vilaweb.cat/noticies/el-triompf-del-catala-de-motllo/>

A urgències d’un grandíós hospital públic català hi ha una persona amb un peto que diu ‘EN QUÈ PUC AJUDAR-LI?’. Així, ben gros, perquè es pugui llegir d’una hora lluny amb unes quantes diòptries. Diàriament, aquest peto deu passar pels ulls de cent persones ben bé, tirant curt; i cada any, de cent persones en cent, el bunyol s’haurà fixat i consolidat en trenta-cinc mil cervells amb més eficàcia que totes les escoles i Instituts d’Estudis Catalans del món.

Així avança de saludable el català de motllo, és a dir, aquest succedani de català cuinat dins del motllo del castellà i que en reproduïx perfectament la forma. I l’altre dia que el vaig veure em va fer venir al cap una anècdota de fa una mica més de deu anys, quan una companya de feina em va demanar com s’escrivia *-lis*. Ara no recordo si era per ‘enviar-lis’ un correu a uns clients, o si era per ‘informar-lis’ d’alguna cosa, però sí que tinc present l’impacte del moment. Val a dir que la meua companya, nascuda a Catalunya com jo mateixa, em tenia a mi com a ‘catalana-catalana’ pel fet que em veia llegir llibres en català, respondre el telèfon en català, adreçar-me als cambrers en català i totes aquestes coses estranyes que fan els catalans-catalans. Es veu per on anirà el drama, oi?

Doncs potser no. Perquè la meua companya, que vivia el català amb l’alegria de qui dubta com s’escriu *-lis*, va presenciar com la catalana-catalana s’ensorrava

convertint una simple qüestió ortogràfica en una complexa reacció química d'oxidació-reducció. Que difícil que és, per als no professionals, explicar per què escrius el que escrius, àdhuc o fins i tot 'allò' que escrius, quan ho fas amb la memòria del cor. Però vinga, som-hi: que una cosa segura era que no es deia 'enviar-lis', que es deia 'enviar-los', però que de fet jo no coneixia ningú que diferenciagués 'enviar-los', que molts dèiem 'envià'ls-hi', que el 'ls' era el *los* i el *-hi...* no l'hi sabia dir (atenció: *l'hi = li + ho*), perquè aquest *-hi* era una intuïció que tenia a dins, però que vaja, que el plural de *-li* era *-los* i no pas *-lis*, que és una mala traducció del castellà *les*, i que si li calgués afegir-hi un *-hi* (afegir-*hi*, veus la diferència?), en cas que ho demanés el context (*ho* demanés, vet-ho aquí), no sabia pas quina raó donar-li (*li*, aquí sense afegir-hi *l'hi*), o potser era 'donar-li'n', això ja era de nota, però fos com fos, quan escrivíem *-li'n*, que tampoc no ho dèiem mai, era com dir *li + en*, que tampoc no ho dèiem mai. Mireu: la cascada de suor freda em va deixar congelada fins a la medul·la espinal, que també l'escric d'una manera que no he pronunciat mai.

Total, que mentre el correu de la companya ja sortia lleuger de la bústia, servidora es quedava amb la pesantor que deixen les batalles perdudes. Deu anys més tard, el peto de l'informador que diu 'En què puc ajudar-li?' m'ho confirmava: els usuaris del català de motllo ja no se senten insegurs per haver de demanar com s'escriu què, simplement ho copien de com ja ho han vist escrit mil vegades en rètols oficials, piulets de l'ajuntament o articles acabats de penjar en diaris digitals. I de quina altra manera ho haurien de dir, si ho senten dir cada dia a polítics de renom, eminències mèdiques, catedràtics d'economia, tertulians de programes líders d'audiència, fins i tot a mestres dels propis fills... En canvi, aquests catalans-catalans tots parlen diferent, que si al meu poble ho diem així, que si al meu altre poble ho diem aixà, i que per escrit no és ni així ni aixà, que és d'una altra manera. Quin cansament.

Per tot això, sense ser ni professional de la llengua ni poder oferir solucions de res, m'ha vingut com un flaix del futur. D'aquí a vint o trenta anys, quan ja hi haurà més despreocupats que escriguin en català de motllo que preocupats per mimetitzar les fórmules del català correcte, l'IEC potser haurà de fer una nota que digui que, per 'facilitar l'aprenentatge als nous parlants', a partir d'ara tal i pasqual. I en aquest futur, com ha passat amb la polèmica dels accents diacrítics, una minoria de parlants romàntics ens barallarem a Twitter en defensa de l'ortografia que vam aprendre a estimar, perquè ja ni ens passava pel cap, que ens sortia del cor, de tant de llegir-la en textos perfectament escrits, corregits i taxidermitzats. I dic estimar perquè sense amor, les llengües no es mantenen. Però queda clar que amb amor sol, tampoc.

5 Josep Ruaix: unitat, personalitat i dignitat

David Paloma

El Punt Avui Cultura, 16/10/2016

<http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1010733-josep-ruaix-unitat-personalitat-i-dignitat.html>

El 19 de setembre Josep Ruaix (Moià, 1940) va presentar a Barcelona la seva última obra, una recopilació de 32 articles publicats a la revista *Llengua Nacional* durant gairebé dues dècades. Ampliats i actualitzats, aquests textos superen les 500 pàgines en una edició que Ruaix ha confiat a l'editorial Claret.

Fins ara, el “gramàtic del poble”, tal com l'ha definit Carles Riera, ha estat editor de pràcticament tot el que ha escrit. Només el 1989 se'n va desmarcar amb la publicació, a Barcanova, de *Deu estudis sobre normativa lingüística*. En aquesta ocasió el nombre d'estudis és tres vegades superior, i Ruaix s'ha decidit a aplegar-los sota un segell de confiança i un títol genèric, *Estudis de llengua*. La intenció no és altra que servir els nombrosos estudiosos i conreadors actuals del català amb l'esperança que “resultin també d'utilitat per a les instàncies normativitzadores d'ara i del futur”.

Tres principis

Els tres principis que el gramàtic Josep Ruaix creu que han d'inspirar la normativa són possiblement els mateixos que defineixen la seva obra i ell com a lingüista: unitat, personalitat i dignitat.

Unitat, perquè Ruaix sap entroncar amb la seva pròpia tradició formal. Citant Sèneca, explica que el camí a través de preceptes és llarg, “però és breu i còmode a través d'exemples”. L'autor en dóna, i força (alguns exemples són fins i tot d'obres seves), amb la recança que els autors citats o al·ludits no es puguin molestar. Però el gramàtic del poble cerca alhora una tradició de fons, amb unes solucions que intenten frenar una evolució que, en ocasions, veu descontrolada. La unitat de Ruaix se sosté també en la concepció d'una llengua comuna, que defensa amb casos reals. Per exemple: la necessitat d'incorporar el passat simple, ben viu en zones perifèriques, en el llenguatge central escrit.

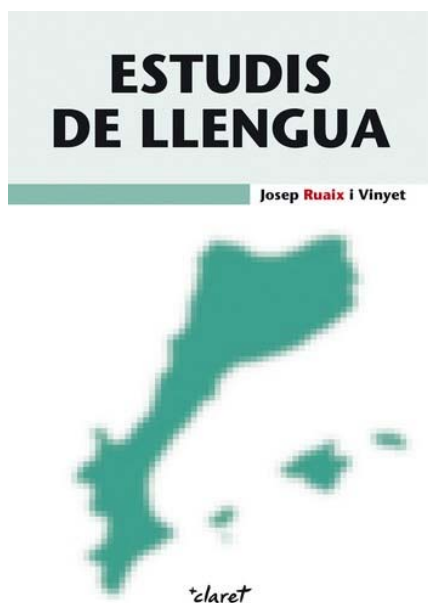
Personalitat, perquè Ruaix defensa el mateix que defensava anys enrere, amb la mateixa suavitat en les formes però contundència en el fons. Així, no està d'acord amb la proposta de Joan Coromines en relació amb les preposicions *per* i *per a*, que els mitjans segueixen des de fa dècades. I ho diu i ho repeteix sense embuts: aquesta norma *de facto* és filològicament infundada; gramaticalment incongruent, i socialment disgregadora, demagògica i contraproductiva. La

interferència del castellà és un altre cavall de batalla contra el qual Ruaix subratlla que caldria tenir una reacció més forta.

Dignitat, perquè el gran gramàtic dóna eines per lluitar contra l'empobriment, la relaxació, el mal gust i l'ambigüitat. En aquest punt destaca casos de cacofonies, repeticions i redundància, d'incoherències i de figures sintàctiques. Un dels estudis de llengua més reeixits és, possiblement, el que dedica als verbs *dicendi*, *cogitandi* i *sentiendi*. Quin gran servei no farà als professionals de la paraula!

Els temes més tractats

Estudis de llengua conté una majoria d'articles dedicats a la sintaxi, molt per sobre de l'estilística i del lèxic. A l'ortografia hi dedica només un parell de textos: la denúncia del "problema del guionet" persisteix, amb l'exposició de la història particular i la crítica detallada de les normes (que, per cert, la nova ortografia de l'Institut d'Estudis Catalans només té parcialment en compte). L'estudi més llarg, també de sintaxi, tracta els límits en l'ús dels pronoms febles *en* i *hi*. Ruaix analitza els factors que han fet aparèixer els pronoms de manera abusiva i, sobretot, n'explica la inconveniència des d'un punt de vista gramatical i estilístic. Això sí: amb abundància d'exemples, per fer el camí planer.

Josep Ruaix i Vinyet

Estudis de llengua

Barcelona: Claret, 2016

510 pàgines · 22,50 euros

ISBN 9788498469899

Vegeu també ["El decàleg de Josep Ruaix"](#), de Griselda Oliver i Alabau (*Núvol*, 22/06/2014)

6 Baquinada, tamborinada, bocinada i bocí

J. Leonardo Giménez

Levante-EMV, 22/08/2016

<http://www.levante-emv.com/cultura/panorama/2016/08/22/baquinada-tamborinada/1458223.html> [€]

Una baquinada (*baquinà* en la pronúncia popular) és una ‘caiguda violenta’, és paraula derivada de *bac*, com *bacada* i *baquetada*. “Anava corrent, ha entropessat i ha caigut una bona baquinada”. És un terme molt genuí de la nostra parla, que s'empra molt en el llenguatge col·loquial i molt poc en el literari, encara que sí que apareix en les *Rondalles valencianes*, d'Enric Valor. L'equivalent en castellà seria “*batacazo*”. Apareix en el *Diccionari normatiu valencià*, en el DCVB i en el de la RACV. També l'arregla l'excel·lent *Paraules en xarxa*, recull coral a cura de Juli Jordà.

Com deia, és un mot derivat de *bac*, que, com sabem, entre altres significats, és ‘caiguda d'una persona que provoca un colp fort’, “Anava mirant les cucales, no s'ha adonat del clot que hi havia, ha caigut una baquinada i s'ha fet mal en el genoll”. És també un ‘colp fort i violent’, “Com que no li anava bé el mòbil, li ha pegat un bac i l'ha trencat”. Donà lloc a la locució *a bacs*, que pot ser ‘tractar de mala manera, sense tacte, cura o atenció una cosa, una persona’, “Duia el negoci a bacs, però encara va tindre sort i el va vendre ben venut”, “Tractava la núvia a bacs, i ella el va enviar que l'aguante sa mare”. *Pegar un bac* també té el sentit figurat, en alguns pobles, de fallida, “L'empresa li anava molt bé, però amb la crisi el negoci va pegar el bac”.

Semblant als termes comentats tenim *tamborinada*, que és ‘colp fort’, ‘caiguda violenta’, ‘soroll molt fort’ i també ‘tempestat curta, però forta, de pluja, vent i tronada’, “El xicon anava begudet i s'ha pegat una bona tamborinada contra un arbre, el cotxe l'ha deixat ben espatlat”.

Si els termes comentats són prou desagradables, i gens desitjats, més encara ho és l'accepció de *bocinada* referida a ‘colp pegat a la cara a algú’, especialment per a qui la rep. També és *bocada*, ‘part d'aliment que es posa d'una vegada dins la boca’ i altres significats, però el del colp a la boca o a tota la cara és més usual, i no sols en el llenguatge contemporani. Les bocinades, com a colps, ja les gastaven en el nostre Segle d'Or, i les arreglaren, supose que només en sentit literari, Jaume Roig i sor Isabel de Villena en l'*Espill* i el *Vita Christi*, respectivament.

Bocinada està emparentada morfològicament amb *bocí*, que és ‘tros xicotet de menjar, porció d’aliment que cap en la boca’, ‘un poc de menjar’, “Un bocí de pa, de formatge, de carn”, “Només menjaré un bocí”. També ‘tros, fragment, d’alguna cosa trencada o tallada’, “El got es va trencar en mil bocins”. De bocí tenim “Ovella que bela perd bocí”, perquè una altra li’l lleva. És una locució oracional que s’usa per a indicar que, si en lloc d’actuar només es parla o u es distrau, es poden perdre ocasions beneficioses. Els espavilats, els aprofitosos i els corruptes ni belen ni perden el bocí.

7 El ‘burquini’

Núria Puyuelo

El Punt Avui Cultura, 18/09/2016

<http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1001237-el-lburquini.html>

Sens dubte, una de les paraules de l'estiu ha estat *burquini*, arran de la prohibició de l'ús d'aquesta peça de bany a les platges franceses. El debat del “burquini sí, burquini no” ha sacsejat Europa, tot i que aquí sortosament no s'ha arribat a impulsar la polèmica restricció al·legant que les dones tenen la llibertat de vestir-se i banyar-se com vulguin.

La paraula *burquini* (que escrivim amb q i no *burkini*) és un mot format per les paraules *burca* i *biquini*. La peça de vestir s'ha fet tan popular que ja és tan coneguda com altres mocadors que fan servir les musulmanes. Com és prou sabut, hi ha diferents tipus de vels islàmics, que sovint es confonen. El burca és un vestit de teixit rígid amb el qual algunes dones musulmanes es cobreixen completament el cap i el cos, que té una reixeta o una obertura a l'altura dels ulls per veure-hi. La paraula en català està recollida al diccionari normatiu des del 2007, i es rebutgen les formes *burka* i *burqa*. En castellà és *burka*; en francès, *burqa*, i en anglès, *bourkha*, *burka* i *burkha*.

El nicab és el mocador amb el qual es cobreixen algunes dones musulmanes els cabells, el coll i la cara, excepte els ulls. És una paraula masculina i ha estat acceptada pel Termcat, en detriment de la forma *niqab*, que ha estat rebutjada per analogia amb altres arabismes. En castellà és *niqab*, i en francès i en anglès, *niqab*. També hi ha el hijab, un mocador amb el qual algunes dones musulmanes es cobreixen els cabells i el coll. És una paraula masculina i es

pronuncia amb hac aspirada. En castellà s'utilitzen les formes *hidjab* i *hijab*; en francès, *hidjab* i *hidjâb*, i en anglès, *hijab*.

El xador (i no *shador* ni *chador*) és una peça de vestir àmplia i generalment de color negre amb la qual algunes dones musulmanes es cobreixen el cap i el cos i, de vegades, la cara. La paraula és masculina i està recollida al diccionari normatiu. L'equivalent castellà és *chador*; en francès, *tchador*, i en anglès, *chadar*, *chaddar*, *chador*, *chuddar* i *chudder*.

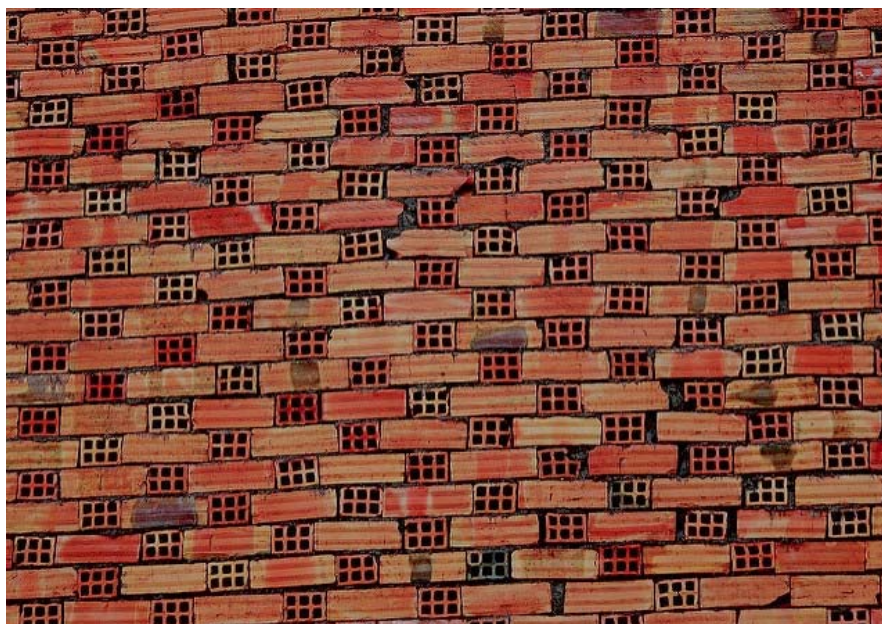
Altres paraules per referir-nos als vels islàmics són *amira*, *xaila* i *khimar*.

8 Tovot

Teresa Tort

Blog *Agafada al vol. Som les paraules que diem*, 19/07/2016

<http://blocs.mesvilaweb.cat/ttort/?p=269160> · Fotografia de [Pyrios](#)

Parlar una mateixa llengua no implica entendre's sempre. En les interaccions entre els parlants de diferents varietats geogràfiques de vegades comprovem que no hi ha correspondència en la comprensió mútua. La varietat més estesa pot circular sense gaires obstacles per tot arreu, mentre que les que són més locals topen una hora o altra amb l'estranyesa dels receptors.

Fa dies era a Vilanova en una reunió amb una cinquantena de persones, escoltant propostes de mobilització popular. En això que una senyora, amb fonètica occidental, va proposar que es muntés una escenificació amb manobres amb casc i formigonera i una pila de tovots al carrer. La concurrència del seu voltant va fer una petita ovació davant d'una paraula que els havia desconcertat, cosa que va provocar immediatament la rèplica de l'emissora de l'enunciat: "Que no es pot dir **tovot**?". Aleshores, em vaig afanyar a intervenir-hi dient: "I tant, tovot és correcte!". Tot seguit, el meu veí del darrere em va especificar a cau d'orella que "aquí es diu **totxo**".

Com que a la sala no hi havia cap paleta, ni manobre, ni mestre d'obres que ens il·luminés sobre els matisos lèxics d'aquest àmbit temàtic ni tampoc calia, m'he entretingut ara a consultar en les obres lexicogràfiques quina és l'àrea d'acció de cadascuna d'aquestes paraules. En un sentit estrictament terminològic, el [Termcat](#) ens informa de les correspondències següents: maó / *ladrillo*; totxo / *ladrillo macizo*; totxana / *ladrillo hueco*. He consultat també l'[Optimot](#), que dóna definicions diferents per a les paraules **maó**, **totxo**, **totxana** i **tovot**. Ara bé, allà on es poden aclarir millor els dubtes sobre quin objecte precís designen aquestes etiquetes és a l'[Enciclopèdia Catalana](#), que incorpora a l'entrada de maó una il·lustració detallada de cadascun d'aquests parents d'ofici; excepte de tovot, que no hi apareix.

En realitat, el que passa és que en la llengua col·loquial s'ha optat per usar una etiqueta genèrica, que funcionaria com un [hiperònim](#) de les altres amb un significat semblant, independentment de la definició precisa del terme en l'àmbit del món de la construcció. Així, doncs, en el parlar central aquesta etiqueta podria ser totxo i en el de la senyora que havia intervingut en el debat seria tovot. En tortosí, també fem servir tovot amb aquesta funció. I això, malgrat que els diccionaris diuen que el mot més genèric és **maó**.

A més, deixeu-me afegir encara que, al marge del que diu el [DIEC2](#), tovot correspon, en el meu parlar, a la definició exacta de totxana; és a dir, maó foradat, amb els forats en el sentit de la seva llargada. No sé què us ve al cap a vosaltres quan penseu en l'element bàsic que integra una paret ni quina etiqueta li teniu assignada. De totes maneres, és molt probable que les nostres imatges mentals estiguen més condicionades per la nostra experiència que no pas per un coneixement objectiu i contrastat.

Per acabar, l'anècdota del tovot constata que –malgrat que els parlants ens movem més que mai amunt i avall del nostre àmbit lingüístic i malgrat que interaccionem amb altres persones que no parlen exactament igualment com nosal-

tres– encara hi ha dificultats per donar carta de naturalesa a les formes lèxiques que no apareixen als mitjans de comunicació generalistes.

¿Arribarà un dia que qualsevol parlant sabrà reconèixer com a elements propis les graneres, els espills i els tovots? ¿Somíem-ho?

Postdata

Al cap de no res de fer córrer aquest apunt he descobert un article molt interessant de l'Scaterm, escrit per Ricard Ferrer Sarió i Enric Barba Casanovas, de la Universitat d'Alacant: [La terminologia del teu poble. El cas de rajola.](#)

Per Twitter m'han fet arribar encara la paraula **atovó**, que desconeixia, i que significa "Peça de construcció semblant a una rajola, feta amb argila o amb fang, sovint pastat amb palla, que se seca al sol", segons el [DNV](#).

Si voleu fer-hi comentaris, [visiteu el blog de l'autora](#). Vegeu-ne també els apunts [Atxeu](#) i [Tau](#), publicats el 31/07 i el 07/08/2016. Pel que fa les diferències entre *totxana*, *totxo* i *maó*, vegeu "[Totxanes?... El nom de la cosa o el perquè de tot plegat](#)", de Joan Josep Isern (blog *Totxanes, totxos i maons*, 16/06/2004).

9 El catanyol es cura

Pau Vidal

El catanyol es cura. Interferències castellà-català (Barcelona: Barcanova, 2012), pàg. 59

Al telèfon, amb sorpresa

EXEMPLE D'ÚS: «Qui **m'anava a dir** a mi que acabaria així?»

ÚS CORRECTE: «Qui **m'havia de dir** (a mi) que acabaria així?»

EXPLICACIÓ: És una frase lexicalitzada (qui m'/t'/ens/us ho havia de dir) mal traduïda de «¿*Quién me iba a decir...*?» Hi ha la variant **Qui s'ho podia imaginar**.

Qui el té més gran?

EXEMPLE D'ÚS: «Si jo visc en un pis de 100 metres quadrats i només el menjador d'aquest ja és com tot el meu, com en **va a tenir** 150?»

ÚS CORRECTE: «...com tot el meu, com **vols que en tingui** / com **n'ha de tenir** 150?»

Una novel·la contemporània

EXEMPLE D'ÚS: «Havia suat, i va decidir **prendre una dutxa.**»

ÚS CORRECTE: «...i va decidir **dutxar-se.**»

EXPLICACIÓ: Quina estranya fal·lera empeny els escriptors a descargolar les aixetes de les dutxes per endur-se-les? Heu sentit mai ningú que digui «Au, **pren-te una dutxa**, que et passarà el fred» en comptes del normal «Au, **dutxa't** (o **vés-te a dutxar**), que et passarà el fred»?

Anunci al balcó

EXEMPLE D'ÚS: «Pis **en lloguer.**»

ÚS CORRECTE: «Pis **per llogar.**»

També: «**Es lloga** pis», «**Lloguem** pis».

10 Vint-i-cinc anys de 'Llengua Nacional'

Editorial del núm. 96 de *Llengua Nacional*, III trimestre del 2016

El dia 14 de juny proppassat es van complir exactament els vint-i-cinc anys de la constitució oficial de l'Associació Llengua Nacional, associació nascuda com a reacció a la tendència a l'anomenat “català light” que en aquells anys alguns defensaven i aplicaven. La nostra associació, doncs, defensava, no el contrari —que seria un “català heavy” o hiperpurista—, sinó un català genuí, un català que entronqués amb la nostra tradició lingüística i literària més prestigiosa, un català que fos vàlid, en la mesura possible, per a tots els territoris del seu domini lingüístic, i un català que tingués la deguda dignitat de llengua culta, al costat de les altres llengües de cultura del nostre entorn.

Per tal de plasmar i divulgar aquestes idees, ben aviat començà a sortir la revista de l'associació, amb idèntic nom, és a dir, la revista *Llengua Nacional*. Aquesta revista es començà a publicar de seguida, de manera que el primer número (que, de fet, englobava dos números: l'1 i el 2) porta data d'octubre/novembre de 1991 i, lligant amb el que dèiem abans, el títol del primer article que es remarca a la portada es titulava «El lightisme causa les primeres víctimes a València» (noteu, doncs, ja en aquest article primerenc, la preocupació pel català *light* i l'obertura a una de les grans àrees del nostre domini, a part del Principat de Catalunya, és a dir, el País Valencià). D'aleshores ençà s'han publicat, amb el que teniu a les mans, noranta-sis números de la revista *Llengua Nacional*.

Com saben els subscriptors i lectors des de la primera hora —o com pot comprovar-se mirant la col·lecció sencera de la revista, disponible, si més no, en les hemeroteques—, *Llengua Nacional* ha anat donant cabuda en les seves pàgines a una incomptable multitud d'opinions, articles, entrevistes, notes i, sobretot, estudis que defensen, per una banda, la pervivència de la llengua catalana en tots els seus territoris històrics, i, per altra banda, un model de llengua natural (és a dir, basat en el català de sempre i, sortosament, encara viu, almenys fent una composició entre els diversos sectors que el componen) i alhora normativitzat, com correspon a totes les llengües de cultura.

És veritat que les llengües vives evolucionen, i el català no en pot pas ser cap excepció. Però hem de procurar, diguem-ho una vegada més, que aquesta evolució entronqui amb la tradició més prestigiosa i no quedi desviada o deturpada per la influència de les llengües veïnes (el castellà, pel que fa a la major part del domini; el francès, pel que fa a la Catalunya del Nord; l'italià, pel que fa a l'alguerès, etc.), com tampoc no cedeixi als cants de sirena que sovint se senten en el sentit de «simplificar» allò que, essent fruit d'una naturalesa amb tants factors, forçosament és complex. En aquest sentit, voldríem cridar l'atenció a la nostra màxima autoritat acadèmica (l'Institut d'Estudis Catalans) perquè no es deixi ensibornar pels esmentats cants de sirena, sinó que mantingui, en la mesura possible, la normativa fabriana, que tant ens ha servit i ens serveix i que, de fet, és la que ha assegurat el prestigi de la nostra llengua com a vehicle cultural apte per a tots els usos.

En fi, l'Associació Llengua Nacional té la intenció d'anar continuant les seves activitats i d'anar publicant la revista (que, com dèiem, pròximament hauria d'arribar al centenar de números), sempre defensant la llengua en el seu ús (que continua veient-se amenaçat, ara per això, ara per allò, ara ací, ara allà) i en el seu bon ús (que també sofreix desviacions i deturpacions, com dèiem), bon ús que els articles, i sobretot els estudis, que hi incloem intenten fer conèixer al públic.

Per acabar, és de justícia agrair a tots els col·laboradors de *Llengua Nacional* (els qui hi aporten el seu material publicable), passats i actuals, i a tots els subscriptors, lectors i propagadors, també passats i actuals, la seva tasca, que ha fet possible d'arribar a la fita de les noces d'argent de la nostra associació i ben aviat (pràcticament ja hi som) de la nostra revista. Gràcies a tots els qui ens han ajudat o ens ajuden. La història, d'una manera o altra, els ho reconeixerà.

["Llengua Nacional es renova per afrontar els reptes de futur"](#) (*Lliure i Millor*, 21/10/2016)

11 Llengua Nacional

Índex del núm. 96, III trimestre del 2016

<http://lenguanaacional.cat/> · Subscripcions: direccio@lenguanaacional.cat

EDITORIAL

Vint-i-cinc anys de *Llengua Nacional*

RECONeixEMENTS

L'últim adéu a Jordi Carbonell. Albert Jané

ENSENYAMENT

L'ensenyament del català a la Catalunya del Nord. La Bressola

L'ensenyament del català al País Valencià. STEPV

L'ensenyament del català a l'Aragó. Pietro Cucalón

L'ensenyament del català a les Illes Balears. M. Antònia Font

L'ensenyament del català al món. L'ensenyament del català a Alemanya. Pere Grau

L'ensenyament del català a Itàlia. Albert Morales

L'ensenyament del català a Tolosa de Llenguadoc. Josep Vidal Arráez

L'ensenyament del català a Massachusetts. Guillem Molla

Voluntariat x la llengua. Palmira Freixa, Lídia Ponsatí i Núria Tarridas

Estudiants estrangers fan estada lingüística. Conxa Planas

Passió per la llengua i el país. M. Rosa Bayà

Taller sobre la Nova Cançó. M. Rosa Bayà

ACTIVISME

El Correllengua: 20 anys de llengua, cultura i llibertat. CAL

SOCIOLINGÜÍSTICA

Entre el centralisme i l'autonomia: les actituds lingüístiques dels estudiants universitaris. Raquel Casesnoves i Josep-Àngel Mas

ORTOGRAFIA

Més sobre el guionet (3). Josep Ruaiç

LÈXIC

Fa bona olor o fa pudor? David Casellas

SINTAXI

La preposició «contra» i els pronoms «jo» i «mi». Carles Riera

AMICS I MESTRES

Entrevista a Josep-A. Fernández. Abel Carretero i Mercè Espuny

BIBLIOGRAFIA

Ressenya *Epístoles a Lucili*. Antònia Carré

Ressenya *Volianes de paper*. David Vila i Ros

Si voleu subscriure-us a *Llengua Nacional*, escriviu a direccio@lenguanaacional.cat

REMINISCÈNCIES

12 “Bon dia tenga”

Carme Riera (Palma 1948)

El selleter saludava ma mare i la tia C. amb un «bon dia tenga», i s'aixecava de la cadira encara que li costés molt d'esforç moure's per mor de la immensa panxa. A n'Antonia i a noltros ens despatxava amb un senzill «bon dia», sense quasi mirar-mos. El registre que emprava –diríem avui– era diferent segons la categoria de la persona a la qual s'adreçava. Pel selleter ni n'Antonia, com a serventa, ni noltros com a menudències en teníem cap, de categoria. Per contra, a ma mare i la tia C. les tenia en molta més consideració i li pareixien mereixedores d'un «bon dia tenga» o unes «bones tardes tenga aquesta senyora», que era una versió més ben acabada i polida de la fórmula de salutació.

Fins no fa gaire a Mallorca les formes de tractament anaven lligades a la classe social. Una dita popular que jo solia sentir a l'àvia, «no és el mateix Arnau que mestre Arnau», ho resumeix bastant bé. Al lloc més ínfim de l'escala social hi havia el missatge, el jornalero o el manobre, el tal Arnau. Un esglaó per sobre se situava el menestral i se l'anomenava «mestre» i a la seva dona «mestressa»,

de la mateixa manera que al pagès responsable d'una possessió li deien, encara li diuen, «l'amo» i a la seva muller «madona», tot i que la finca no sigui seva. L'amo de veritat, el propietari és «es senyor»...

A n'es senyor calia dir-li «bon dia tenga, senyor» i si era noble, «bon dia tenga vossa mercè» i tractar-lo si no en tercera persona al manco de vostè. Per contra, ell solia parlar de tu als seus servents però a l'amo i a la madona de vós... i suprimia el tenga quan els hi donava el bon dia. Quan jo era petita a moltes botigues, quan hi entraves o en sorties, com a tota salutació només deien «tenga». Empraven per estalviar paraules –les llengües tenen tendència a l'estalvi– la part final de la frase, escurçant-la no pel cap sinó per la coa.

A la família de ma mare, en especial a la tia Magda li feia molta gràcia, això del «tenga». La primera vegada que ho va sentir, a la confiteria de Can Fresquet, on havia anat a cercar dolços per noltros, es va quedar molt sorpresa i es va pensar que li volien donar un bombó de regal, cosa que feien a Can Farga de Barcelona, i no se n'havien recordat, i per això, quan ja anava a sortir, li deien «tenga». Ella, amb bon criteri, es pensà que era una variant dialectal del seu «tingui». Però no, no era això. En recular i acostar-se al taullell només li preguntaren si havia fet un descuit. Digué que no i aleshores tornà a sentir el «tenga» dels nassos i no gosà preguntar per què li deien «tenga» si no li donaven res.

Tot això ens ho va explicar amb ets i uts en arribar a ca nostra i ens demanà per què com a comiat a les botigues de Mallorca feien anar aquesta paraula... Fou aleshores quan el meu germà va amollar una dita més arrodonida: «Bon dia tenga, es cul li penja».

No sé si per mor de la gracieta uns amics dels oncles Gorina, companys de creuer, que també feien escala a ca nostra aquell dia convidats a dinar, ens preguntaren si era veritat que els mallorquins quan t'oferien una cadira deien «Prengui pes cul», la qual cosa a mon pare no li agradà gens. Quan se n'anaren li vaig sentir comentar que no suportava els catalans que consideren les Illes com una mena de colònies... Cosa que ara ja no passa.

També les diferències de tracte s'han anat esvaint, sobretot a Palma. Als pobles, entre la gent gran persisteixen encara, tot i que la inèrcia porta a fer-les desaparèixer. La llengua, ja ho he dit, tendeix a l'economia i el segle XXI a la unificació de les classes socials, cosa que està molt bé. El vostè adreçat a un metge és el mateix vostè amb el qual parlam al fuster, que per altra banda, ben segur que guanya més que el metge. El vós, marca de classe menestral, considerada de més baixa categoria que la burgesa, quasi no s'estila.

Pel que fa al «tenga», que tants pics vaig sentir emprar i vaig emprar quan era petita, no en canta gall ni gallina i això sí que me sap greu. Igual que en català del Principat i com en castellà s'ha imposat, tot imitant ambdues llengües, el bon dia, les bones tardes o la bona nit. El «tenga» se n'ha anat en orris. Una llàstima, era una marca autòctona, avui en desús. De vegades la faig servir: «Tenga».

Carme Riera, *Temps d'innocència* (Barcelona: Edicions 62, 2013), pàg. 81-83

13 Enllaços i convocatòries

- ▶ Novetats de la Secció Filològica en matèria de normativa: *Gramàtica de la llengua catalana i Ortografia catalana*, amb Teresa Cabré, Manuel Pérez Saldanya i Mila Segarra. **4 de novembre del 2016**, 10:30h, Ateneu Barcelonès, c. Canuda, 6, Barcelona.
- ▶ XIV Nit d'Escola Valenciana. **5 de novembre del 2016**, Teatre Echegaray, Ontinyent (la Vall d'Albaida).
- ▶ L'Acadèmia Valenciana de la Llengua celebra la IV Jornada sobre mitjans de comunicació en valencià. **18 de novembre del 2016**, Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació de la Universitat de València.
- ▶ Simposi internacional Llengües i estatus – L'oficialitat importa?, organitzat per Linguapax en col·laboració amb l'Escola de l'Administració Pública de Catalunya. **24 i 25 de novembre del 2016**, sala d'actes de l'EAPC, c. Girona, 20, Barcelona.
- ▶ Crida d'articles per al núm. 15 de la revista *Llengua, Societat i Comunicació (LSC)*: "La demolingüística: comptar llengües, usos i persones" (2017)

- ▶ [Informe de la Unitat per a l'Educació Multilingüe](#) de la Universitat d'Alacant i la Universitat de València de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (IIFV) sobre l'esborrany de decret de plurilingüisme, fet públic per la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana, 25/10/2016
- ▶ Jordi Badia i Pujol, ["Maltractaments i més 'bajanades' a TV3"](#) (blog *El clot de les Ànimes*, 17/08/2016)
- ▶ Joan F. Mira, ["País i literatura"](#) (*El Temps*, 16, 23 i 30/08/2016)
- ▶ F. Xavier Vila, ["Del bilingüisme a la recentralització i la privatització?"](#) (*Ara*, 01/09/2016)
- ▶ Bernat Joan i Marí, ["Babel forever!"](#) (*dBalears.cat*, 07/09/2016)
- ▶ Carme Junyent, ["Curs de lingüística per a feministes"](#) (*VilaWeb*, 21/09/2016)
- ▶ Llorenç Garcia, ["Repressió lingüística en el treball"](#) (*La Veu del País Valencià*, 24/09/2016)
- ▶ Xavier Aliaga, ["El temps de collita de Trenzano"](#) (*El Temps*, 27/09/2016). Entrevista a Rubén Trenzano, director general de Política Lingüística de la Generalitat Valenciana
- ▶ Rudolf Ortega, ["Hashtags i comunicació verbal no verbal"](#) (*El País*, 27/09/2016). Les etiquetes de Twitter mostren la inesgotable capacitat d'innovar que té el llenguatge
- ▶ Griselda Oliver i Alabau, ["Deu barbarismes que et pots perdonar \(o no\)"](#) (*Núvol*, 28/09/2016)
- ▶ Pere Comellas, ["Llengües, ni més ni menys que llengües"](#) (*VilaWeb*, 29/09/2016). "Les llengües de signes són les més naturals per a un sord, que de petit les aprèn sense esforç exactament igual que els oïdors aprenem una llengua oral"